

COLLA DE GEGANTERS DE RUBÍ - Rubí (Vallès Occidental)

Foto: Arxiu Colla de Geganters de Rubí

La tradició gegantera té els orígens "en totes les mitologies antigues: tant la grega com la llatina, la hindú, la islàmica i la cristiana. Totes inclouen referències als gegants, amb històries com la de David i Goliat." Aquests entranyables personatges han acompanyat les festes del nostre poble des de fa dècades: "Som el país del món on hi ha un nombre més elevat de gegants, més de tres milers. Cada any en bategem entre cinquanta i seixanta. Catalunya és un país petit, però és gegant." Són pocs els municipis catalans que no tenen els seus propis gegants, amb una gran càrrega de simbologia. Miquel

Albrich i Joan Miquel Merino, representants de la Colla de Geganters de Rubí, ens faran cinc cèntims del que hi ha al darrere d'aquesta tradició. "El vincle principal que uneix la Colla és, evidentment, els gegants i la seva expressió com a moviment social i cultural", afirmen. I és que una de les seves principals inquietuds consisteix a "preservar el patrimoni etnològic de la cultura popular i tradicional." Sens dubte, a Catalunya hi ha molts gegants que constitueixen autèntiques "obres d'art restaurades regularment. Els constructors de gegants són autèntics artistes que no només fabriquen les figures, sinó que també se n'ocupen del manteniment, ja que l'exposició a l'aire lliure les deteriora."

Sens dubte, una exposició de gegants pot revelar al profà moltes coses sobre la història del nostre país: "Al principi, tots eren propietat de les parròquies. Al llarg dels anys previs a la República, però, van passar a pertànyer a gremis o bé als municipis." Durant la República, els van desprendre de qualsevol tret monàrquic: "Fins i tot, n'hi va haver que van reemplaçar la corona pel barret revolucionari francès." Després del parèntesi de la Guerra Civil, "la dictadura imposà que tots els gegants representessin els Reis Catòlics, com a símbol de la unió de l'Estat." Fa gairebé mig segle que el poble de Rubí disposa dels seus propis gegants: "Fins aleshores, els llogàvem a altres ajuntaments o cases especialitzades, un costum molt arrelat a Catalunya en aquella època." Era en la dècada dels anys cinquanta, en ple franquisme, de manera que "els primers gegants del municipi representaven Ferran i Isabel." Tanmateix, un accident esdevingut l'any 1970 canvià les coses: "Restaurar els vells gegants suposava un cost massa elevat; de manera que l'Ajuntament va optar per adquirir una nova parella, la mateixa que actualment surt als carrers. Com els primers, els vam batejar el dia de Sant Pere, patró de Rubí. Novament eren les figures dels Reis Catòlics."

El moviment geganter, doncs, es trobava ancorat en un simbolisme amb què pocs catalans s'identificaven, i així va ser fins l'any 1975: "La mort de Franco

va comportar un buit de poder en l'àmbit municipal. Com a conseqüència d'aquest fet, els gegants van deixar de sortir l'any 1977 i no van reaparèixer fins sis anys més tard, quan els mateixos veïns començaren a reclamar la presència d'aquest element tan identificatiu de les poblacions catalanes." Evidentment, Rubí, com molts altres pobles, va voler deixar enrere la significació política que durant tants anys havien tingut els gegants: "Els vam voler adaptar a alguna cosa més propera a la realitat del municipi." Van escollir els balls de gala que se celebraven a la població el segle XIX i, en conseqüència, van transformar els reis destronats perquè tinguessin l'aparença d'un matrimoni de classe benestant de fa dos segles. També els van rebatejar, amb els noms de Roc i Paula. La dels vuitanta és una dècada d'esdeveniments importants: A més del Campionat Mundial de Futbol, es va celebrar el I Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana i la I Trobada Internacional de Gegants, a Matadepera. "Aquests tres fets van constituir un revulsiu perquè molts ajuntaments recuperessin els gegants disponibles o els reconvertisin. Especialment a la nostra comarca, el món geganter va experimentar un autèntic boom." Aleshores els gegants ja no eren com els dels anys cinquanta, però: "Abans no existien ni la fibra de vidre ni el cartró pedra, de manera que eren molt més pesats i els portadors havien de ser els veïns més forçuts." Només perquè ens en fem una idea: "Amb la invenció dels nous materials, un gegant pesa uns cinquanta quilos; abans en pesava el doble, perquè estava fet de fusta massissa o fins i tot policromada, com es pot observar en figures més antigues." Amb el canvi de règim i de matèria primera per a la fabricació dels gegants, també va canviar el perfil dels portadors, que "van passar a realitzar la seva tasca de forma desinteressada. Així va néixer la denominació colla de geganters", conclou. Avui dia, a Catalunya hi ha aproximadament sis-centes entitats d'aquestes característiques, "moltes agrupades entorn l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya." El funcionament de les colles varia segons l'indret: "A la nostra, per exemple, cada membre paga una quota." Ara bé, aquestes institucions disposen d'altres formes de finançament: "Subvencions de l'Administració, patrocinadors, etc." El que sí tenen en comú totes les colles és que els integrants són ciutadans que "estimen els gegants i demostren aquesta estimació tot ingressant a la colla." En conseqüència, amb molt de gust dediquen part del seu temps lliure a aprendre cançons, compondre músiques, assajar coreografies i a altres activitats. I és que, com tots sabem, els gegants de molts pobles del nostre país ballen, i "moltes colles disposen de la seva pròpia dansa cerimonial, a més de les típiques del país." Val a dir que entre els membres d'aquesta entitat i altres similars hi ha ciutadans de totes les edats i condicions, i és que "es fabriquen gegants de mides diverses. A Rubí, per exemple, tenim la gegantona Laia, la filla de la Paula i el Roc, que no té més de tres metres d'alçada. També hi ha els gegantets, de la mida d'una persona adulta. Finalment, hi ha els gegants per excel·lència, que superen els tres metres." Entorn aquests entranyables elements de les festes catalanes hi ha tot un món de rituals: "A més de batejar els gegants, també els casem, amb els corresponents padrins per a cada esdeveniment. Fins i tot els ajuntaments redacten certificats d'aquests esdeveniments. Per a nosaltres els gegants són molt humans." Una tradició tan viva significa que els artesans fabricants de gegants tenen la feina assegurada i els catalans, l'espectacle garantit per a molts anys.